

Freud, psykoanalyse og litteratur

En artikkelsamling om Freud-tekster som skaper lyst til å lese Freuds egne artikler på nytt.

PUBLISERT 5. september 2013

Gyldendal, 2012. 174 sider...

Denne antologien ble til i etterkant av et seminar om boka *Mellom psykoanalyse og litteratur* (Irene Engelstad og Janneken Øverland (red.), 2011), en samling av Sigmund Freuds artikler oversatt til norsk for første gang. Seminaret, som fant sted på Litteraturhuset i Oslo oktober 2011, var et samarbeid mellom Gyldendal Norsk Forlag og Norsk psykoanalytisk forening. Artikkelsamlingen teller ni artikler som spenner vidt i tematikk, men alle belyser temaer fra den nevnte samlingen av Freud-tekster. Boka er delt inn i fire deler: Freud og det fortalte, Melankolien, Det uhyggelige og Fedre og sønner.

Mellom litteratur og vitenskap

De to artiklene i første del fokuserer på Freud som forteller. Forfatterne har spesielt forsøkt å belyse forholdet mellom psykoanalyse og diktning. En del av Freuds tekster innbyr til nettopp å se på dette, selv om Freud selv hadde et sterkt ønske om å fundere psykoanalysen i naturvitenskapen.

«Stene-Johansens tekst blir et utmerket eksempel på hvor

berikende det kan være å slippe andre enn psykiatere og psykologer til for å fortolke psykoanalysen»

Del II om melankolien inneholder tre artikler om Freuds berømte artikkel fra 1914 om sorg og melankoli. Denne artikkelen slutter aldri å inspirere, den dag i dag skrives det om den i psykoanalytiske tidsskrifter.

Det uhyggelige

Freuds artikkel fra 1919 om det uhyggelige er utgangspunktet for tre artikler i del III. Dette er ikke blant Freuds mest kjente artikler, men nettopp i denne artikkelen viser han virkelig sin interesse for litteratur. Han bruker litteraturen for å forstå menneskelige fornemmelser og følelser av uhygge. Knut Stene-Johansen, som er professor i allmenn litteraturvitenskap, skriver på en forbilledlig måte om melankoli og sorg. Stene-Johansens tekst blir også et utmerket eksempel på hvor berikende det kan være å slippe andre enn psykiatere og psykologer til for å fortolke psykoanalysen. Melankoli og det uhyggelige er stemninger vi møter både i terapirommet og ellers i livet. Artikkelen belyser disse stemningene på en spennende måte, så spennende at jeg fikk lyst til å lese Freuds tekster på nytt. Det er originale og kreative artikler som tilfører ny mening, og de makter å fange noe vesentlig ved både det melankolske og det uhyggelige.

Fagtradisjoner møtes

I siste del leser Knut Stene-Johansen og psykoanalytikeren Siri Gullestad begge Freud og Karl Ove Knausgård. Temaet her er forholdet mellom fedre og sønner. Artikkelen viser på en berikende måte både berøringspunkter og ulikheter mellom litteraturfortolkning og psykoanalytisk forståelse.

Når litteraturen og psykoanalysen settes i spill, som i bokas siste del, blir det spennende. Psykoanalysen er så rik på språk om mening og om det å være menneske at den med fordel kan brukes til å forstå både tiden vi lever i og litteraturen vi leser. Siri Gullestad har lenge vært god til å formidle psykoanalysens anvendelighet utenfor terapirommet. Så også her, og da i forhold til forfatteren Karl Ove Knausgård. Samtidig viser Gullestad hvordan litteraturen også kan berike vår forståelse av psykoanalysen. Kanskje er dette truende for de som ønsker å fundere psykoanalysen i naturvitenskapen, men i denne boka oppleves det først og fremst vitaliserende og givende.

Dette er ei god bok. Den anbefales særlig til de som allerede er interessert i psykoanalyse (selvfølgelig!), men også til de som har lyst til å utvide sin horisont generelt og se eksempler på møtepunkter mellom litteraturen og psykoanalysen. Det er berikende å ha lest *Mellom psykoanalyse og litteratur* i forkant; noen av artikkelen krever en viss kjennskap til Freud og hans verker. Imidlertid er flere av artikkelen så

interessante i seg selv at de fortjener et bredt publikum. Artiklene i sin helhet er velegnet til fordypelse og refleksjon. Bare så synd at det ikke var flere av dem i denne boka.

Anmeldt av Espen Håland, Psykologspesialist DPS Strømme

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 50, nummer 9, 2013, side